

\* **Šplohna volilna pravica na Pruskem.** Iz Berlina poročajo, da so svobodomiselnne stranke sklenile predlagati, da se za prusko poslansko zbornico uvede splohna volilna pravica.

## Vestnik.

**Učiteljski dobrotniki.** Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: č. gospa Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del v Medvodah, 10 K od prodanih knjižic „Slovenska abeceda za ženska ročna dela“. (To knjižico vsem slovenskim učiteljicam iznova prav toplo priporočamo in sicer ne samo zaradi nje praktične vrednosti, ampak tudi zaradi podpore učiteljskega konvikta.) — Pri zborovanju „Pedagoškega društva“ v Škocjanu, je nabrala tovarišica Marica Perharc med zborovci 1075 K. — V dveh veselih družbah v Idriji je nabral tov. L. Baebler 5 K 74 h. — Živili! Bog plati!

**Letnino za učiteljski konvikt** so plačali: Učiteljstvo v Št. Rupertu na Dolenjskem (10 K); tov. Eduard Markovšek iz Ljubnega na Gorenjskem. Bog plati!

**Roditeljski večer,** ki je bil dne 30. novembra na I. mestni šoli v Ljubljani, je bil tako dobro obiskan, da je bila prostorna telovadnica zasedena do zadnjega prostora. Poleg staršev šolske mladine so bili prisotni tudi gg. ravnatelj A. Črnivec, šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak, okrajni šolski nadzornik A. Maier, sodni tajnik F. Milčinski, več vadniških in mestnih učiteljev in učiteljic, učiteljski kandidati IV. letnika i. dr. „Večer“ je otvoril nadučitelj J. Dimnik s prijaznim pozdravom na starše, poudarjajoč veliko važnost telesne vzgoje otrok, ki na njej sloni duševna vzgoja in na tej pa zopet sreča in blagostanje človeštva. Dalje je izrazil željo, da bi se tudi pri nas nastavili čim prej šolski zdravniki, ki jih imajo že v vseh mestih in okrajih na Nemškem in zadnji čas tudi po večjih mestih v Avstriji. Na to je predaval mestni zdravnik, g. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški: „O boju proti jetiki, osobito z ozirom na šolsko mladino in na razmere v šolah.“ G. predavatelj je žel za svoje izborni poročilo najtoplejšje priznanje in zahvalo od vseh prisotnih. Zanimivo poročilo bo objavljeno v „Domačem ognjišču“. Po tem predavanju je razložil g. šolski vodja staršem „Namen posebnih ur za starše“ ter jih vabil, da čim večkrat pridejo v šole poizvedovat, kako napredujejo njih otroci. Pri prihodnjem roditeljskem večeru bo pa predaval zobozdravnik, gosp. dr. E. Bretl „O negovanju zob v otroški dobi“, na kar že danes opozarjamo interesovane kroge.

**Moravski učitelji peve v Ljubljani.** Slavni pevski zbor moravskih učiteljev priredi v Ljubljani pod pokroviteljstvom „Glasbene Matice“ dne 29. decembra v „Unionu“ koncert, ki opozarjamo nanj slovensko učiteljstvo. Tistega dne zboruje „Deželno slov. učiteljsko društvo“ in „Učiteljski konvikt“ in bo gotovo mnogo tovarišev in tovarišic v Ljubljani, ki pojdejo radi poslušat svoje moravske tovariše pevce. Imenovani pevski zbor je na najboljšem glasu in ga smatrajo kritiki za najboljši moški zbor v Evropi. Nudi se nam torej izreden umetniški užitek. Moravski učitelji koncertujejo v Budimpešti in v Zagrebu, odkoder pridejo v Ljubljano 29. decembra ob 1. uri popoldne na južni kolodvor, kjer jih sprejememo.

**Zanemarjena mladina na Kranjskem.** V nedeljo je na shodu splošnega ženskega društva razpravljala g. Milčinski o tem predmetu ter pokazal, da je na Kranjskem mladina tako zanemarjena in pokvarjena kakor malokje drugje. Predlagala se je ustanoviti društva v varstvo otrok.

**Letošnje božične počitnice.** Z ozirom na to, da je zadnji dan pred letošnjimi božičnimi počitnicami, to je 23. decembra, ponedeljek je naučni minister odredil, da se na tistih srednjih šolah, učiteljskih, obrtnih, trgovinskih in nautičnih šolah, na katerih se božične počitnice prično redno 24. decembra, zaključijo letos izjemoma redni pouk že v soboto, 21. decembra. Dobro bi bilo, da napravi enak sklep deželni šolski svet za ljudske šole!

**Repetirni samokresl v armadi.** Namesto revolverjev uvedejo v armadi in v obeh deželnih brambah repetirne samo-

krese. V proračunu ministrstva za deželno brambo je za to postavka 80.000 K.

**Podpirajmo domačo industrijo!** Gosp. Ivan Jebačin, lastnik prve jugoslovanske tvornice za kavne surogate v Ljubljani, je društvu slov. književnikov in časnikarjev zopet podaril 50 kron ter tako vnovič pokazal, kako visoko ceni pomen tega narodnega društva. To je že 5. petdesetak, ki ga je ta dobrotnik v teku enega leta naklonil našemu stanovskemu društvu. Slovensko kupujoče občinstvo, posebno pa zavedene Slovenke opozarjamo ob tej priliki, naj pri vsakem trgovcu izrečno zahtevajo izvrstni izdelek tega res slovenskega podjetja, ki se loči od tujih podobnih proizvodov po zakonito varovanem imenu „Zvezdna“ kavna primes.

**„Vzoren“ kolega** je nadučitelj nemške šole v Hrastniku. Takoj prve dni, ko je pričel s poukom, je „naznanil“ okrajnemu šolskemu svetu, da ga otroci slovenske šole ne pozdravljajo. Kdor pozna razmere v industrialnem kraju kakor je baš Hrastnik, vé, da ni mogoče, da bi otroci vsakega tujca in domačina pozdravljali, zakaj morali bi imeti venomer klobuk v roki. Povedati se pa mora, da se je naročilo otrokom pozdravljati tudi učiteljstvo nemške šole. Če se ni zgodilo, je vzrok morda ta, ker ga niso poznali, ali ne videli. Skoro sirovo se je pritožil tudi na vodstvo slovenske šole zaradi slovenskih otrok iz slovenske šole, dasi je bila glavna krivda na strani onih iz nemške šole. — Možu se res pozna, da je prišel iz klerikalne Dolenje Avstrijske... Kako prismojeno malenkostna je ta „nemška gospoda“ v Hrastniku, kaže še en slučaj! Pred par tedni je učitelj M. R. ukazal nekemu učencu nemške šole, ki ga je sicer pozdravil, ne da bi se odkril, da se mora tudi odkriti, če pozdravi. Ker je fantu (ki obiskuje nemško šolo) povedal to nemško, ga bržčas ni umel in vrag sigavedi, kako je o tem povedal doma in v šoli, da blati sedaj „Deutsche Wacht“ dotičnega učitelja, „ker je ozmerjal nemškega otroka, ki je nemško pozdravil“ ter pripoveduje, da se ga je naznanilo šolskim oblastim... Prismođe!

**Odsek za vseslovenski legitimacijski listek,** ki se prodaja v korist naše šolske družbe — Družbe sv. Cirila in Metoda, se obrača zopet tem potom na vsa slavna slovenska društva z rodoljubno prošnjo, da blagovolijo uvesti to društveno izkaznico ne le, da si olajšajo notranje poslovanje, ampak tudi na zunan dokumentujejo svoje narodno prepričanje. Vsakogar dolžnost je, da po svojih močeh prispeva k obrambi jezika, ki ga je učila mati, najsvetejša dolžnost zlasti za one, ki ne morejo neposredno narednostnim nasprotnikom zreti iz oči v oči. Vzvišena je naloga naših slovenskih društev, kazati narodu pot do izobrazbe, napraviti ga stanovitnega, jekleno trdnega, da se ne ukloni, četudi mu preti morje sovragov, da ga zalije. A tu se ne sme misliti le na majhen del naroda: celokupen narod nam je treba imeti pred očmi. Zato je dolžnost vseh rasnično narodnih društev, da podpirajo obmejne brate v težkem boju, da z malo gmotno žrtvijo mnogo koristijo družbi sv. Cirila in Metoda. Komad legitim. listka kot društvene izkaznice se prodaja po 20 vin., kot vstopnice h katerikoli narodni prireditvi po 10 vin. Naročila in informacije naj se pošiljajo na naslov „Društva svobod. slov. akad. Sava na Dunaju“, XVII. Schellhammergasse 4.

**Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici** so napravili izpit usposobljenosti: za ljudske šole s slovenskim in nemškim učenim jezikom gdene. Bajt Rožica (oboje z odliko), Cimperšek Štefanija, Gomišček Rafaela, S. Kajdiž Berhmana, Kaučič Marija, Kocmut Alojzija, Kosér Pavla (za nemške šole z odliko), S. Križanič Tomislava, Lazar Marija, Lecker Štefanija, Majdó Josipina (oboje z odliko), Makuc Pavla (oboje z odliko), Milost Ljudmila (ital. kot predmet), Modic Justina, Pahor Viktorija (oboje z odliko, ital. kot predmet), S. Planker Avrelja, Smerdu Katarina, Skoflanc Sofija, Trošt Alojzija ter gg. Bratož Franc (ital. kot predmet) in Cenčič Josip; za ljudske šole s slovenskim učenim jezikom in iz nemščine kot predmet gdene: Cigoj Viktorija, Hmelak Pavla, Jelenec Marija, Kavčič Kristina, Kazafura Ljudmila, Komarli Štefanija, Merhar Josipina, Schwingner

Justina, Silič Justina, Smolč Ivanka, Terpin Antonija, Trampuž Amalija, Zagorjan Marija ter gg. Hreščak Alojzij, Turek Franc in Vovk Ivan; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gđeni. Pečar Štefanija in Šturm Alojzija.

**Roditeljski večer v Povirju.** V nedeljo, 24. t. m. popoldan, se je vršil v tukajšnji šoli prvi roditeljski večer. — Ob tej priliki se je zbralo v šolskem poslopju nad petdeset očetov in mater, ki so z veliko pazljivostjo poslušali oba predavaleca. Prvi je govoril tov. nadučitelj Milan Volkov o pomenu roditeljskih sestankov in razložil njih ime. V nadaljnjem svojem govoru je pojasnjeval na prav drastičnih zgledih iz zgodovine kakor tudi iz vsakdanjega življenja neizmerno korist višje izobrazbe. Bičal je hibe sedanje laživzgoje, ki se je poslužujejo starši pri odgoji svoje dece. — Tov. učitelj Anton Mervič pa je pojasnil v svojem predavanju „Vzgoja“ nje pomen in namen na splošno. S premnogimi zgledi iz prirode kakor tudi iz vsakdanjih opravil je razložil pojem, besedo vzgoja, vzgojevalec, vzgojevatelj. — S tem se je postavila tudi naša občina v vrsto svojih tovarišic po Kranjskem in drugod, kjer že več časa prirejajo take sestanke. Koncem sestanka se je zahvalil tov. nadučitelj vsem udeležencem za obilno udeležbo in pazno poslušanje predavanj. — Navzoči g. župnik se pridruži učiteljsstvu in priporoča navzočim, da se udeležijo prihodnjic v obilnejšem številu teh koristnih sestankov. Obljubi pa tudi sam svoje sodelovanje in zagotovi navzoče, da bo tudi on povedal kdaj kaj koristnega. Pozivu tov. Merviča, naj drugič prihite matere v večjem številu k tem zborom, se pridruži g. župnik kakor tudi tov. nadučitelj. Opraviči se lahko mala udeležba ženskega spola z razlogom, da niso bili ljudje popolnoma na jasnem o namenu sestanka. Ime „roditeljski sestanek“ ali „večer“ jim je bilo neznano. Naše matere pa tako menijo, da so le za to na svetu, da kuhajo in strežejo svojim zakonskim možem. Navzoči poslušalci pa so obljubili, da privedejo prihodnjic svoje boljše polovice s seboj. Vse občinstvo se je pa razšlo z željo, da bi se taki večeri vršili večkrat.

**Družba sv. Cirila in Metoda — pa narodni davek.** Živahno delovanje vodstva družbe sv. Cirila in Metoda pozdravlja gotovo z veseljem vsak zavedni Slovenec. Vodstvo se zaveda svoje velike naloge, trudi se po vsi moči za doseg družbinih namenov, povsem logično je torej, da misli na „faktotum“, na blagajnico. Ako odreče blagajnica, odreči mora še tako skrbno vodstvo, škodo pa trpi slovenstvo. Razno blago se prodaja družbi v korist, narodni kolek, računski listki, razglednice (za Božič in novo leto se že tiskajo!) donajajo družbi dohodkov, nabiralniki sprejemajo vsak, tudi najmanjši dar, vse v prosveto našega naroda. Potrebe pa se kažejo nove in večje, vsem bi rado ustrezalo vodstvo. V ojačanje družbine blagajnice je storilo vodstvo že korak dalje: nabirati narodni davek. Ko je vodstvo razglasilo ta novi vir družbinih dohodkov, objavili so se nekateri rodoljubi naravnost družbi, drugi posameznim funkcionarjem, da so pripravljeni plačevati mesečno po 1 K narodnega davka do preklica. Imena teh plemenitih rodoljubov bomo objavili v listih, hvaležno jim priznavajoč njihovo požrtvovalno narodno mišljenje in jih staveč v posnemovalen zgled rojakom. Danes omenjamo rodoljube na Zidanem mostu. Tu stoji na čelu odlični naš mož g. Jos. Mohorko, kateremu so se pridružili takoj pričetkom častiti narodni davkoplačevalci: K. Štefin, Jos. Pipan, Ernest Vargazon, K. Szillich, A. Dorrer, Jak. Jančar, Fr. Škerjanec, Ivo Strniša, Ljudevit Strauss, Jos. Lauter, Drag. Pšeničnik, Ant. Tručl, Iv. Logar in Ivo Petrak. V tej častiti družbi imamo raznih uradnikov in učiteljev, ki bodo pridružili svojemu krogu vse okoliške narodno misleče rojake in bodo ustvarili iz malega semena veliko, krepko drevo narodnega življenja, ki bo čvrsta opora naši dični družbi. Rojaki! Tu vam podajamo vzor rodoljubnih Slovencev, posnemajte jih, pomneč besede našega Gregorčiča: „Ne le, kar vleva stan, mu kar more, to mož je storiti dolžan.“ — Nabiralne pole narodnih davkoplačevalcev si je družba že nabavila, razpošilja jih znanimi naslovi zavednim rodoljubom, priporoča pa se, da se za te pole oglase pri družbenem vodstvu naravnost vsi, katerim bi se pole ne uposlale, sami pa bi bili pripravljeni pridobivati novih narodnih davkoplačevalcev. „Kdor se čuti Slovenca, mora simpatizirati z družbo sv. Cirila in Metoda“, rekel je govornik pri veselici po-

družnic šentpeterskih v Ljubljani in — prav je govoril! — Rabljene poštne znamke se vedno nabira družba sv. Cirila in Metoda. Znamke je pošiljati franko naravnost na vodstvo tako prirezane, da ostane znamkin papir nedotaknjen. Družbenim malim prijateljem in prijateljicam se družba sv. Cirila in Metoda tudi priporoča, da ji pošiljajo stanjolin papir. — Družba sv. Cirila in Metoda javlja širni slovenski javnosti, da se bodo družbine božične razglednice začele razpošiljati začetkom decembra. Naročila za te razglednice sprejema le pisarna, in jih bo tudi pisarna razpošiljala. — Učiteljska tiskarna v Ljubljani, je sklenila v svoji zadnji seji kolkovati svoja uradna pisma z narodnim kolekom. Posnemajte jo tudi druge! — Družba sv. Cirila in Metoda naznanja, da so se zaradi zadnjega poziva v časopisih začeli zopet misliti razni zastopi in privatniki na narodni kolek. — Narodni kolek pošilja zunanjim odjemalcem sedaj le družbina pisarna v Ljubljani, in sicer poštne prosto. — Plača se lahko po poštni nakaznici naprej ali pa po čekovni položnici, ko je blago prodano. Prosi se novih naročnikov. — Družba naznanja, da se je do sedaj prodalo računskih, oziroma gostilničarskih listkov 35 000 komadov. Dohodkov od prodanih listkov je 700 K; po odbitku 10% = 70 K ostane skupaj 630 K. Slovenci, zahtevajte povsod računske listke! — Naročila za božične in novoletne razglednice sprejema družbina pisarna v Ljubljani. Obenem naznanja, da je že dolgo časa pri poštnem čekovnem prometu. Vsi nabrani zneski in prispevki naj se pošiljajo po položnicah, da se prihrani poština. Kdor želi čekovnih položnic, naj se obrne na družbino pisarno v Ljubljani.

## Razgled po šolskem svetu.

— Za laško kuhinjsko šolo v Gorici je dovolila trgovska in obrtna zbornica znesek 600 K.

— 100 letnico slavi prihodnjo jesen celjska višja gimnazija.

— Potovalni učitelji na Primorskem in v Dalmaciji. V okviru državne akcije za gospodarsko in kulturno povzdigo Dalmacije in Primorskega se polaga posebno važnost na delovanje poljedelskih potovalnih učiteljev, ki so bili nastavljeni od ministrstva za poljedelstvo. Dobre izkušnje, ki se jih je napravilo s to ustanovo v drugih deželah, so uspeli tudi v teh kronovinah. Nemerava se za to nekako preustrojitev te organizacije na širši podlagi. Potovalni učitelji, ki so bili dosedaj nameščeni le pogodbenim putem, imajo stopiti definitivno v državno službo, in sicer za sedaj v X. činovnem razredu.

— Naše srednješolsko vprašanje. Iz Gradca smo prejeli: Triglavani, zbrani na drugem rednem obnem zboru, odločno soglašajo z resolucijami praškega in dunajskega dijaštva ter protestirajo proti krivičnim nakanam vlade glede naših srednjih šol, kakor tudi obsojajo z ogorčenjem hinavsko stališče, ki je zavzemu del slovenskih zastopnikov zaradi gole strankarske zaslepljenosti o stvari delitve I državne gimnazije v Ljubljani.

— Slovenska trgovska akademija in višja obrtna šola v Ljubljani. Ljubljanski list „Slovenija“ prinaša glede zgoraj imenovanih od Slovencev zahtevanih šol jako umesten članek, naj bi se te dve šoli združili, odnosno naj bi se stavilo za obe šoli eno poslopje, ki bi se priredilo za obe šoli primerno. Na enak način imajo združeni podobni šoli v Černovicah in nautično in trgovsko akademijo v Trstu. Stroški se neizmerno zmanjšajo, in ker imajo za vsako podobno šolo nositi ravno krajevni činitelji (občine itd.) ogromne stroške, je predlog z ozirom na naše slovenske razmere pač jako umesten.

— Konferenca vseučilišnih rektorjev. V sredo so se na Dunaju sestali na poziv naučnega ministra dr. Marcheta rektorji vseh osem avstrijskih vseučilišč. Kakor se govori, se je konferenca posvetovala tudi o tem, kako bi se na vseučiliščih preprečilo pretepe med posameznimi dijaškimi skupinami.

— Laška učiteljska zveza tržaška, takoiimenovana „Lega degli insegnanti di Trieste“, je priredila v nedeljo v goriskem gledališču javen shod za ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu s protestom proti dogodkom na dunajski in graški univerzi na škodo laških visokošolcev.